

Kornelije Kvas (Beograd)

Umetnik u hladnom svetu

U radu se otkrivaju Andrićevi poetički stavovi o umetniku i pesniku, sadržani u delu ZNAKOVI PORED PUTA. Andrićev umetnik je i u svetu i izvan njega, sposoban da ga predstavi i tumači ali ne i da ga u celini prihvati. Metafora hladne sobe otkriva shvatanje pesničkog stvaralaštva kao teškog poduhvata koji zahteva intelektualni napor. Pisanje je težak postupak, manje prijatan od čitanja i zbog toga pisac od svog posla često beži kao od hladne sobe. Pisanje pokreće vizija nevidljive stvarnosti, ali je za njeno ostvarenje potrebno neprekidno usavršavanje, rad na tekstu i refleksija o sopstvenoj umetnosti.

Smisao poetičkih delova ZNAKOVA PORED PUTA u velikoj meri određen je semantičkim i metaforičkim potencijalima leksema *hladnoća* i *soba*, koje su u tekstu pojavljuju i u obliku sintagme *hladna soba*. Poetički smisao sintagme hladna soba objasnićemo stilističkom i intertekstualnom analizom tri odlomka iz Andrićevih ZNAKOVA PORED PUTA.

Primer 1:

Zimi, usred bosanske šume zavejane snegom, nije čovek tako sam i jadan kao u martu mesecu, u sumračnoj sobi kojoj u prozorima cvili hladni dubrovački šilok, satire čoveku živce, razara mir, i donosi nesanicu i teške misli i neželjena sećanja (Andrić 1986: 451).

Primer 2:

Ni na javi ni u snu nije moguće takvo saznanje, ali u zanosu nesanice ja sam naslutio: da ima negde jedan život sav od svetlosti u kome je svetlost osnovni zakon i jedini oblik postojanja.

U sinočnjoj, najgoroj, noći nije zabeleženo ništa. A ne bi ni vredelo. Jer nemam moći ni hrabrosti da kažem sve što je i kako je bilo.

Jedna je muka što teško uspevam da zaspim ili ne mogu da spavam, a druga, nova, što i moj san sada postaje sve tanji i lakši, kao da se granica između njega i nesanice neprimetno ali stalno briše i gubi. I u snu mi se dešava da snivam da ne mogu da zaspim, da bdim i da se mučim. Ta me tegoba najposle probudi i tek tada vidim da sam dotle spavao i da tek sada počinje stvarna nesanica i istinsko mučenje. Dešava se da me probudi snivani miris nevidljivog cveća ili pevanje ptica. Tada, gledajući svoju praznu i hladnu sobu i gole grane pred prozorima, pomislim da su me te dve lepote, koje me sada bude kao lažan san, nekad uspavljivale kao stvarnost i uviđam da se moj život potpuno prevrnuo i okrenuo ka mračnoj strani (Andrić 1986: 578).

Primer 3:

Pa, evo, i sad mi letnju lektiru muti stalan prekor samom sebi da bi trebalo izabrati ono što je manje prijatno, ali što je preče: pisati, a ne čitati. I sad često bežim od pisanja kao od hladne sobe ili mučne samoće (Andrić 1986: 422).

Извори

Andrić 1974: Andrić, Ivo. *Goja: zapisi o Goji*. Beograd: Prosveta.

Andrić 1986: Andrić, Ivo. Znakovi pored puta. In: *Sabrana djela Ive Andrića, dopunjeno izdanje*. Knjiga 16. Sarajevo: Svjetlost.

Пројекат Растко: <https://www.rastko.rs/rastko/delo/10110>. Stanje 17. septembar 2019.

Literatura

Hajdeger 2007: Hajdeger, Martin. *Bitak i vreme*. S nemačkog preveo Miloš Todorović. Beograd: Službeni glasnik.

Kvas 2011: Kvas, Kornelije. *Istina i poetika*. Novi Sad: Akademska knjiga.

Речник 2007: *Речник српскога језика*. Нови Сад: Матица српска.

Kornelije Kvas (Belgrade)

Artist in the Cold World

The paper reveals Andrić's poetic attitudes about the artist and poet, contained in the work SINGS NEXT TO ROAD. Andrić's artist is both in the world and beyond, able to present and interpret it but not to accept it in its entirety. The metaphor of the cold room reveals an understanding of poetry as a difficult endeavor that requires intellectual effort. Writing is a difficult process, less enjoyable than reading, and as a result, the writer often runs away from his work as from a cold room. Writing is driven by a vision of invisible reality, but its realization requires continuous improvement, work on the text and reflection on art.